

SIMON
ROZENDAAL

Kan verandering alleen met flinke overdrijvingen?

Overdrijven leidt tot een wapenwedloop. Als de buurman overdrijft en daarvoor wordt beloond, dan mag – nee, móét – ik ook overdrijven.

De Toeslagenaffaire ontstond door de ‘Bulgarenfraude’ uit 2013. Die werd overdreven en daarna werd overdreven gereageerd op elk mogelijk misstapje door mensen met een vreemde achternaam. In Groningen waren er trillingen die op de schaal van Richter maar net als aardbevingen werden herkend, en als gevolg daarvan kreeg elk haarscheurtje in Groningse muren afschrikwekkende proporties.

Welkom in Hyperbolië, de neurotische samenleving waar elk vliegenpoepje wordt uitvergroot. Ik overdrijf, jij overdrijft, hij overdrijft, wij overdrijven, jullie overdrijven, zij overdrijven. Iedereen (nou ja, bijna iedereen) overdrijft. Zenuwlijvers aller landen, verzamelt u.

Vooraf in de groene hoek is het voortdurend raak. Dat begon met het rapport van de Club van Rome. *NRC Handelsblad* schreef in 1971: ‘Ramp bedreigt de wereld.’ ‘Het is doen of doodgaan,’ poneerde zo’n toch keurige dame als voormalig D66-minister Sigrid Kaag over het klimaatbeleid. De Zweedse activiste Greta Thunberg: ‘Het huis staat in brand, ik wil dat jullie in paniek raken.’

Bij VN-topman António Guterres buitelen de hyperbolen over elkaar. ‘We zijn op weg naar de klimaathel.’ En: ‘Het tijdperk van *global boiling* is begonnen.’ Actiegroep Extinction Rebellion (de naam alleen al is hysterisch) stelt zwaar overtrokken eisen: de wereld moet naar nul CO₂-uitstoot in 2025.

Ook een alom gerespecteerde klimaatwetenschapper als Mike Hulme, hoogleraar sociale geografie aan de University of Cambridge, vindt dat er wordt overdreven, zei hij in *Nieuwsuur*. ‘Laten we niet doen alsof de mensheid ten dode is opgeschreven.’ De redactie liet weten dat Hulme toch echt geen ‘klimaatontkenner’ is. Als je niet overdrijft, ben je dus verdacht.

‘De journalist moet de waarheid eerbiedigen, wat de gevolgen voor hem ook mogen zijn,’ aldus de eerste regel in elke journalistieke code. Maar ja, journalisten willen de planeet redden en dus wordt er overdreven. De hoofdredacteur van *de Volkskrant* sanctioneerde dat in een commentaar, waarin hij toegaf dat ze vol op het orgel gaan wanneer het een paar weken warm is in Nederland. Dé manier, aldus Pieter Klok, om het klimaat bij de lezer op de mat te laten vallen.

Onlings liep ik op de golfbaan met een meneer die met zijn kleindochter naar een demonstratie van Extinction Rebellion was geweest. Hij beaamde dat er die club zwaar overdrijft – netto nul CO₂ in 2025 leidt tot een algehele kladderadatsch – maar accepteerde dat. ‘*Part of the game*. Anders kun je nooit iets veranderen. Een beetje overdrijving hoort erbij.’

Ik gaf in Loosdrecht een lezing over klimaatverandering en somde alle extreme uitspraken van VN-topman Guterres op. Na afloop reed ik mee met een ondernemer in zijn Tesla (wat een mooie auto is dat toch). Hij had met genoeg naar mijn lezing geluisterd, maar was juist fan van Guterres, zowel vanwege zijn dik aangezette uitspraken over klimaatverandering als die over Israël. ‘Anders kun je nooit wat veranderen.’

Is dat waar?

Volgens mij is het wél mogelijk om veranderingen tot stand te brengen zonder iedereen in de gordijnen te jagen. De omwenteling die het begrip ‘omwenteling’ zijn naam gaf, het inzicht dat de aarde om de zon draait in plaats van andersom, brachten Copernicus en consorten op ronduit schuchtere wijze. Abraham Lincoln en Martin Luther King hielpen de slavernij en apartheid in de Verenigde Staten afschaffen – een onderwerp waarbij felheid toch gerechtvaardigd is – en bleven genuanceerd. Mahatma Gandhi en Nelson Mandela idem.

Onze eigen Willem van Oranje begon een opstand tegen de Spaanse Koning, maar was evenwichtig, voorzichtig (vandaar de bijnaam ‘De Zwijger’) en tolerant. Hij stond aan de wieg van ‘s werelds eerste protestantse land, maar ergerde zich aan geuzen die zo antipaaps waren dat ze desnoods de islam prefereerden (‘Liever Turks dan paaps’) en die volop katholieken vermoordden.

Het kan dus wel. De wereld veranderen en de nuance dienen.

EW

Welkom in Hyperbolië, het neurotische land waar elk vliegenpoepje wordt uitvergroot